

NORSK
KULTURFOND
Kulturrådet

Norsk kulturfond Budsjettsøknad 2019

*Norsk kulturråd har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. [...] Norsk kulturråd er et statlig forvaltningsorgan som har hele landet som virkeområde. [...] Rådet har som oppgave å forvalte Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet. Rådet skal også være et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.
(fra Lov om Norsk kulturråd)*

I. Innledning

Kulturrådet har et stort og bredt ansvar for at kunst og kultur skapes, bevares og formidles over hele landet. Etter flere år med nødvendig fokus på å styrke infrastruktur, festivaler og arrangører i kulturfeltet, ser rådet nå et sterkt behov for å vende blikket mot enkeltprosjektene, de uavhengige stemmene, kunstnerinitiativene, de nye samarbeidsrelasjonene, forsøk og utvikling.

På bakgrunn av de utfordringer som tegner seg framover og på vegne av de mange kunst- og kulturaktører utenfor de store institusjonene, søker Kulturrådet om en styrking av kulturfondet på **80 mill. kroner** i 2019 i friske midler. Kulturrådet forutsetter samtidig at Norsk kulturfond prisjusteres. Aktivitetene i feltet påvirkes av den alminnelige pris- og lønnsveksten i samfunnet, og både omfang, kvalitet og kunstnerøkonomi vil rammes uten justering som følger kostnadsutviklingen i samfunnet ellers.

De friske midlene skal:

- **bedre rammene billedkunstnere, komponister, musikere og frivillige kulturvernaktører har til å skape innholdet som skal ut til publikum**

Herunder styrke:

- prosjektstøtteordningen på visuell kunst
- prosjektstøtteordningen på kulturvern
- produksjonsstøtteordningen og musiker- og ensemblestøtten på musikk

- **sette i gang viktige forsøk og utvikle kunnskapen om kunst og kultur i samfunnet**

Herunder:

- etablere prøveordninger/satsninger der behov er dokumentert: kulturtidsskrift, basisfinansiering for visuell kunst og formidling av samisk litteratur på norsk
- videreføre og styrke aspirantordningen
- initiere og delta i nordisk forskningsprosjekt om verdien av kunst og kultur i samfunnet, samt undersøke det frivillige kulturvernet og ulike kunstnergruppers betingelser

- **spre allerede produserte scenekunstforestillinger, tverrkunstneriske prosjekter og litteratur til flere mennesker på flere steder enn i dag**

Herunder styrke:

- arrangør- og formidling-/gjestespillordningene på scenekunst
- tverrfaglig gjesteoppholdsstøtte og arenautviklingsordning
- innkjøpsordningene på litteratur slik at bibliotekenes e-boklisenser kan utvides

Til grunn for prioriteringene for 2019 ligger kunnskap om feltet og ordningene. Blant de eksterne rapportene om Kulturrådsordninger levert i 2017 er evaluering av *Tidsskriftordningen*, *Aspirantordningen*, *Arrangørstøtteordningen scenekunst* og *Gjesteoppholdsstøtten*. Evalueringene synliggjør at disse ordningene har vesentlig betydning for hhv. yringskultur, integrering, formidling og arenautvikling, og økt satsning framover er anbefalt.

Fagutvalg og råd registrerer videre at ordninger rettet mot produksjon og enkeltprosjekter nå er under sterkere press. En lavere andel av søknadene innvilges, tilskuddsbeløpene avkortes og gode prosjekter må avslås. Kulturrådets erfaringskunnskap viser også at midlene som muliggjør flere visninger av større kunstproduksjoner, særlig innen scenekunst, er for små.

Kulturrådet har ansvar for hele landet. Kulturrådet følger regjeringens arbeid med regionalisering og ny kulturmelding tett, og ser med bekymring på den svake begrunnelsen og drøftingen av hva en nasjonal og regional politikk på kunst- og kulturområdet skal representere i den nylig leverte ekspertutvalgets rapport om regionreformen. Rapporten viser liten eller ingen forståelse for behovet for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk, eller at kunst og kultur som produseres og formidles utenfor Oslo svært ofte har både en regional og en nasjonal dimensjon.

Den geografiske disponeringen av kulturfondsmidlene er et av perspektivene det er størst oppmerksomhet om – fra Stortinget, Riksrevisjonen, fylkeskommuner, blant enkeltaktører og i media. Samtidig med at Kulturrådets oppgave er å foreta prioriteringer ut fra faglige vurderinger og kvalitetshensyn, har rådet en sterk bevissthet om sitt nasjonale ansvar, om at det er ulike rammebetingelser for kultur på ulike steder, og at kjennskapen til Kulturrådets ordninger er varierende. Etter flere års arbeid med utvikling av den digitale tilskuddsforvaltning vil Kulturrådet i løpet av 2018 kunne dokumentere det geografiske nedslagsfeltet for de midlene som deles ut på en betydelig mer nyansert måte enn tidligere. Kulturrådet har også stor oppmerksomhet om den geografiske sammensetningen av fagutvalgene, og har fra 2018 invitert åpent til å spille inn kandidater til utvalgene. Videre ønsker råd og fagutvalg å være til stede rundt omkring i landet i forbindelse med seminarer, befaringer og dialogmøter med aktører. Rådet vil understreke at slike møter gir svært viktig tilleggskunnskap om feltet ut over det som kommer inn gjennom søknader. Dette vil fortsatt prioriteres høyt framover.

Kulturrådet viser ellers til separate innspill til kulturmeldingen og høringssvar til ekspertutvalgets rapport.

II. Status og bakgrunn

I 2018 utgjør kulturfondet 950 mill. kroner, noe som tilsvarer omkring 6,8 % av landets samlede kulturbudsjett. En styrking av kulturfondet vil bidra til å virkeliggjøre sentrale målsettinger i regjeringens kulturpolitikk som: at et mangfold av aktører skal gi varierte kulturopplevelser til flest mulig, og at maktspredning, forutsigbarhet, kvalitet, mangfold og aktivitet i det frie feltet skal prege politikken.

Kulturrådet er glad for økningen av kulturfondet i 2018. Deler av den generelle justeringen på 2,1 %, sammen med økningen på 30 mill. kroner i Stortingets budsjettforlik, bidro til godt på vei å virkeliggjøre den styrking av infrastrukturen i kulturfeltet som var hovedprioritet i budsjettsøknaden for 2018. Støtteordninger som driftsstøtten, musikkfestivalordningen, arrangørordningene på visuell kunst, scenekunst og musikk, og innkjøpsordningene på litteratur, fikk viktige påplussinger.

Som følge av overføringen av en rekke større virksomheter fra Kulturdepartementet til Kulturrådets forvaltning fra 2011 har rådet de siste årene lagt stor vekt på å ivareta virksomhetene på en forutsigbar måte, og å sikre langsiktighet og rammer som gjør dem i stand til å ivareta sine kjerneoppgaver. Samtidig har det vært rådets ansvar å sørge for fornyelse. Til tross for stramme budsjettammer har rådet, både når det gjelder driftsstøtteordningen (tidligere post 74) og den nye musikkfestivalordningen (inkl. tidligere knutepunktfestivaler), klart å ta vesentlige og faglig baserte grep for å få til en bedre balanse mellom

fornyelse, styrking og utjevning. Dette har imidlertid måttet gå på bekostning av arbeidet med utviklingsperspektivet og de frie midlene rettet direkte mot innholdsprodusentene.

Kulturrådets budsjettprioriteringer for 2019 tar utgangspunkt i Lov om Norsk kulturråd og Kulturrådets strategi og områdeplaner. Strategien kan oppsummeres i følgende punkter:

Mål:

- økte bevilgninger slik at kunst kan skapes og oppleves i hele landet
- at kunsten og kulturens betydning og verdi for enkeltmennesket og for samfunnet synliggjøres, og at kunstens posisjon styrkes
- at kunsten og kulturvernet speiler bredden av erfaringer i samfunnet, og at kulturarv fra alle grupper blir bevart, dokumentert og formidlet
- tilskuddsordninger som tar hensyn til kunstnernes økonomiske behov og arbeidssituasjon
- god infrastruktur gjennom arenaer, festivaler og helårsarrangører slik at kvalitetskunst kan formidles på mange nivå i hele landet
- at barn og unge blir sett og møtt av kunst som er relevant for dem og som utfordrer dem til selv å bli kreative og kritiske borgere
- å øke kunnskapen om kunstens og kulturens kår gjennom målrettede forskningsprosjekter

III. Budsjettøkninger 2019 – beregnet, sortert og prioritert

Søknaden om styrking av kulturfondet på **80 mill. kroner** i friske midler utgjør en økning på 8,4 % av dagens kulturfond.

De tre hovedsatsningene nevnt innledningsvis omfatter flere ordninger, formål og virkemidler på tvers av Kulturrådets fagområder. Beløpsberegnet, brutt ned på fagområder og enkeltordninger, og i prioritert rekkefølge kan de omsøkte økningene framstilles som i tabellen under.

Tabell 1: Fordeling fagområde, formål/ordning og prioritet (alle tall i hele mill. kroner)

Pri:	Tverrgående	Rom for kunst/tverrfaglig	FoU	Visuell kunst	Musikk	Scene-kunst	Litteratur	Kultur-vern	Sum
1	NY: tids-skrift/kritikk	Gjeste-opphold	Prosjekt 1	Prosjekt/utstillinger	Bestilling/produksjon	Arrangør	Innkjøpsordninger	Prosjekt	
	10	4	1,5	3	5	4	10	2	39,5
2	Aspirant-ordning	Arena-utvikling	Prosjekt 2	NY: basis-finansiering	Musiker/ensemble	Formidling/gjeste-spill	NY: Formidling samisk på norsk	Kunnskap	
	2	2	1,5	7	5	1,5	3	1	23,0
3			Prosjekt 3	Drift	Arrangør	Fri scene-kunst		Drift	
			1,5	4	5	5		2	17,5
Sum	12	6	4,5	14	15	10,5	13	5	80,0

Kulturrådet vil innenfor eksisterende rammer i 2019 fortsette å gjøre prioriteringer mellom og innenfor de omkring 27 støtteordningene som ikke er prioritert økt i søknaden, videre gjennomføre pålagte evalueringsoppgaver, og fortsette arbeidet med oppstartede utviklings- og kunnskapsprosjekter.

IV. Utdyping av budsjettprioriteringene

Kulturrådet sikrer både at det skapes kunst og kulturelt innhold av høy kvalitet, og at det som blir skapt når ut i offentligheten og ut til publikum. Noen støtteordninger er mest innrettet for å bidra til produksjon, andre for å sikre spredning, formidling og arenaer for det som skapes. Alle ordninger i kulturfondet har imidlertid alltid begge perspektiver med. Når kunst og kulturinnhold skapes krever Kulturrådet alltid at det foreligger en plan for formidling til publikum. At finansiering gis delvis til arenaer og arrangører som programmerer og er mellomledd til publikum, og delvis til kunstnerne som ytrer seg og skaper produksjoner bidrar til mangfold og maktspredning i det frie feltet.

Kulturrådets støtteordninger har også ulike tidshorisonter. I den ene enden finner vi enkeltprosjektstøtte, der de beste av detaljert beskrevne kortvarige eller avgrensede prosjekter blir valgt ut. I den andre enden driftsstøtte, der virksomheter får årlig støtte på ubestemt tid fordi de fyller en viktig rolle i feltet. Mellom disse to er en rekke ordninger der kunstnere eller formidlingsaktører kan få flerårig støtte til å gjennomføre større arbeid og satsninger, før en ny periode eventuelt vurderes. Blant Kulturrådets viktige oppgaver er å prioritere fondets midler mellom ordninger med ulik tidsperspektiv og langsiktighet, og slik sikre en god balanse mellom kontinuitet og fornyelse i kulturfeltet.

For 2019 ønsker rådet altså primært å ta tak i utfordringer som gjelder produksjon av nytt innhold og støtteordninger som er rettet direkte mot innholdsskaperne. Videre er det behov for avsetninger som styrker utvikling i og kunnskap om feltet. Og endelig er det konkret behov for å sørge for at store scenekunst- og tverrfaglige produksjoner når et større publikum og at e-bøker får lengre utlånstid i bibliotekene. Nedenfor følger en konkretisering av prioriteringene. Behovene for budsjettøkninger er delt i tre prioriteringsnivåer under hvert punkt (se tabeller). For de høyest prioriterte tiltakene under hvert punkt begrunnes behovene nærmere.

IV.1 Nytt innhold – produksjon og prosjekt

De færreste av landets kunstnere er fast tilknyttet en institusjon, samtidig står de for en betydelig andel av det som blir skapt hvert år. Kulturrådet bidrar til at frilansere får tid og ressurser til å skape god kunst. På kulturvernfeltet er frivillig baserte aktører viktige for at kulturarv bevares og levendegjøres. Prosjekt- og produksjonsmidler går direkte til innholdsprodusentene, til dem som ytrer seg og vil formidle noe til allmennheten. En styrking av produksjonsrammene er avgjørende for å kunne sikre høy kvalitet, rimelig utvikling i kunstnerøkonomien, og kunstproduksjon og samarbeidsprosjekter rettet mot barn og unge.

For 2019 er det særlig et behov for å styrke prosjekt- og produksjonsordninger innenfor kulturvern, visuell kunst og musikk. Samlet er behovene under dette punktet estimert til 20 mill. kroner og omfatter følgende delprosjekter/ordninger:

Tabell 2: Produksjon og prosjekt: fordeling (alle tall i hele mill. kroner)

Prioritet:	Visuell kunst		Musikk		Scenekunst		Kulturvern		Sum
1	Prosjekt/utstillinger	3	Bestilling/produksjon	5			Prosjekt	2	10
2			Musiker/ensemble	5					5
3					Fri scenekunst	5			5
Sum		3		10		5		2	20

Kulturvern: prosjektstøtte

For mange aktører i det frie kulturvernet er Kulturrådets prosjektmidler eneste finansieringskilde med nasjonalt nedslagsfelt, som ofte utløser støtte også fra regionale og lokale finansieringskilder. Samspillet mellom ulike forvaltningsnivå er viktig for et fortsatt vitalt og faglig forankret kulturvern i regioner og lokalsamfunn. Kulturrådet registrerer for tiden et stort antall kvalitativt sterke prosjekter i det frie feltet. En økt ramme vil få opp tildelingsprosenten og gi rom for særskilte satsinger rettet mot dokumentasjon og formidling av vår samtid og nære fortid, det flerkulturelle Norge og immateriell kulturarv.

Visuell kunst: prosjektstøtte

De siste årene har det vært nødvendig å prioritere infrastruktur på det visuelle kunstfeltet i form av økning av driftstøtte og etablering av en arrangørstøtteordning. Dette har imidlertid gått på bekostning av midler til prosjektstøtte, dvs. til søknader fra enkeltkunstnere og kunstnergrupper. Antall bevilgninger og samlet tildelingssum gått ned til tross for at både kvaliteten og antall søknader om støtte til utstillinger fra enkeltkunstnere og kunstnergrupper har økt de tre siste årene.

Musikk: bestillings- og produksjonsstøtte og musiker- og ensemblestøtte

Kulturrådet har et stort ansvar for at det skapes musikk på høyt profesjonelt nivå. Det etterlyses økte rammer som kan stimulere til musikk- og konsertproduksjon i hele det frie musikkfeltet, som kan spres til festivaler, arrangører og kulturhus i hele landet. Musiker- og ensembleordningen skal gi utøvere og ensembler muligheter til utvikling, produksjon, konserter og turné og er en bærebjelke for utvikling og kvalitetsmangfold i det profesjonelle musikklivet. Det økte tilfanget av sjangre er merkbart på ordningen og gir større press på midlene. Av samtlige ordninger på musikk har musiker- og ensemblestøtten den laveste innvilgelsesprosenten av omsøkt beløp.

IV.2 Utvikling, forsøk og kunnskap

Kulturrådet er et nasjonalt utviklings- og kompetanseorgan for kulturfeltet. Ansvarer innebærer lydhørhet og tilrettelegging for det uforutsette, grensesprengende og risikofylte som foregår i feltet, det betyr å søke kunnskap om og forståelse for det som rører seg og betydningen det har i samfunnsutviklingen, det betyr å sette dagsorden og ta tydelige grep når blindsoner kommer til syne, og det betyr å stadig bryte med de grensene egne støtteordninger skaper - gjennom forsøksvirksomhet, piloter og tverrfaglige initiativ.

Behovene for økninger i 2019 under dette punktet retter seg til dels mot utprøving og etablering av nye støtteordninger og dels mot utvikling av ny kunnskap. Samlet er behovene estimert til 27,5 mill. kroner i friske midler og omfatter følgende delprosjekter:

Tabell 3: Utvikling, forsøk og kunnskap: fordeling (alle tall i hele mill. kroner)

Prioritet:	Tverr-gående		FoU		Visuell kunst		Litteratur		Kulturvern		Sum
1	NY: tids-skrift/kritikk	10	Prosjekt 1	1,5							11,5
2	Aspirant-ordning	2	Prosjekt 2	1,5	NY: basis-finansiering	7	NY: Formidling samisk på norsk	3	Kunnskaps-prosjekt	1	14,5
3			Prosjekt 3	1,5							1,5
Sum		12		4,5		7		3		1	27,5

Tverrgående: ny satsning på kritikk/tidsskrift

Kulturrådets utredning om kulturtidsskrift (2018) viser at tidsskriftene fort faller mellom to stoler når det gjelder offentlig oppmerksomhet – bøker på den ene siden og aviser på den andre. En konsekvens er at tidsskriftøkonomien er svært stram og ofte basert på mye dugnadsarbeid. For at en opplyst og reflektert samtale om kunst, kultur og samfunn fortsatt skal finne sted, trengs et betydelig løft for kulturtidsskriftene, de analoge og de digitale. Dette vil også kobles til Kulturrådets satsing på kritikk, som har vært et prioritert område de siste årene, blant annet gjennom en egen forsøksordning. En fornyet satsning er et viktig bidrag til ytringsfrihet og ytringsmangfold.

Visuell kunst: ny basisfinansieringsordning

Kulturrådet ser at enkelte kunstnere i det visuelle kunstfeltet i dag arbeider på et kostnads- og omfangsmessig nivå som går ut over rammene for den eksisterende prosjektstøtteordningen. De har gjerne et profesjonelt produksjonsapparat rundt seg, tilsvarende som for større scenekunst- og filmproduksjoner. De arbeider med flere produksjoner parallelt og har behov for en økonomisk forutsigbarhet og mulighet for langsiktig planlegging, som ikke understøttes tilstrekkelig gjennom enkeltstående prosjektsøknader. Utover å sikre og styrke produksjonen i de enkelte kunstnerskapene, vil man også bidra til profesjonalisering og utvikling av næringsgrunnet for nettverket av frie aktører og underleverandører omkring kunstnerne.

Litteratur: ny ordning for formidling av samisk litteratur på norsk

Kulturrådet ønsker å bidra til at litteratur skrevet på samisk kan formidles til hele befolkningen. Det er viktig både for samisk litteratur og norskspråklige lesere at samisk litteratur blir synlig og språklig tilgjengelig for alle. Slike tiltak må sees i sammenheng med Sametingets støtte til litteratur, og konsentrere seg om hvordan samisk litteratur kan formidles på norsk. Man kan både se for seg en form for oversettelsesstøtte og et økt fokus på formidling av samiske forfattere på litteraturfestivaler og andre arrangementer over hele landet.

- *Tverrgående: videreføring og styrking av aspirantordningen*

Ordningen ble opprettet av Kulturdepartementet og lagt til Kulturrådet i 2012 for å sikre en mer mangfoldig rekruttering til kunst- og kulturrelaterte yrker. Evalueringen *Foten innafor – Evaluering av Aspirantordninga i Kulturrådet* (2018) konkluderer med at aspirantordningen er vellykket for både aspirantene og for kunst- og kulturvirksomhetene. De fleste aspirantene har hatt godt utbytte og har høyst sannsynlig styrket sine muligheter og sin posisjon i kultursektoren. Aspirantene har også bidratt til nytenkning og endret praksis i institusjonene. Evalueringen kommer med en klar anbefaling om å videreføre og styrke ordningen, slik at den i større grad kan bidra til strukturelle og varige endringer i kulturfeltet når det gjelder kulturelt mangfold og integrering.

FoU-/kunnskapsprosjekter

Forskning, evalueringer og andre former for metodisk og etterprøvbart kunnskapsproduksjon er viktig for å skape et godt kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av kulturfondet, for Kulturrådets rådgivende rolle overfor Kulturdepartementet, for aktører i kunst- og kulturlivet og for politikk og forvaltning for øvrig. I 2019 planlegges deltakelse i et større nordisk forskningsprosjekt som skal bidra med nye perspektiver på kunstens og kulturens verdi og rolle i samfunnet. Det er videre behov for mer kunnskap om ulike kunstnergrupper mht. organisering, utdanning, rolle og kulturpolitisk posisjon. I etterkant av et forprosjekt i 2018 planlegges en forskningssatsning på det frivillige kulturvernfeltet – dets selvforståelse og verdigrunnlag og dets betydning for den samlede kulturarvsforvaltningen i landet. For å kunne utvikle og gjennomføre disse kunnskapsprosjektene er det behov for å styrke Kulturrådets FoU-rammer.

IV.3 Ut til folk – formidling og arenautvikling

Scenekunst og større tverrfaglige produksjoner fortjener å nå ut til flere mennesker på flere steder enn det som er tilfelle i dag. Litteraturformidlingen til bibliotekene bør sikre at e-bøker får lengre utlånstid. Og tverrfaglige visningsarenaer rundt omkring i landet har behov for midler som bidrar og stimulerer til utvikling. Samlet er behovene under dette punktet estimert til 32,5 mill. kroner som fordeler seg på følgende delprosjekter/ordninger:

Tabell 4: Formidling og arenautvikling: fordeling (alle tall i hele mill. kroner)

Prioritet	Rom for kunst/tverrfaglige tiltak	Visuell kunst	Musikk	Scenekunst	Litteratur	Kulturvern	Sum
1	Gjesteopphold	4		Arrangør	4	10	16
2	Arena-utvikling	2		Formidling/gjestespill	1,5		5,5
3		Driftsstøtte	4	Arrangør	5	Driftsstøtte	15
Sum	6	4	5	5,5	10	2	32,5

Scenekunst: arrangørstøtte og formidling/gjestespill

Mange av samtidens produksjoner i det frie scenekunstheltet har for kort levetid på de arenaene som er tilgjengelige. Arrangørstøtteordningen for scenekunst er et viktig virkemiddel for at eksisterende scenekunstproduksjoner skal kunne nå ut til et større publikum gjennom flere oppsetninger. De 20 tilskuddsmottakere på ordningen i dag er spredd over hele landet. Vi ønsker å bidra til at de eksisterende tiltakene styrkes og at flere kompetente arrangører rekrutteres. Gjestespillordningen gjør det mulig for produksjonene som får produksjonstilskudd fra Kulturrådet å turnere og bli spilt flere steder i landet. Ordningen støtter også norske gjestespill i utlandet og bidrar til økt bruk av norske produksjoner verden over.

Litteratur: innkjøpsordningene

Innkjøpsordningene for litteratur gjør at nye norske bøker gjøres tilgjengelig gjennom bibliotek over hele landet. De fleste titler kjøpes inn både som trykte bøker og e-bøker, og lånerne kan derfor selv velge i hvilket format de vil lese. Varigheten på e-boklisensene er i dag satt til fem år, men dette bør forlenges betydelig, slik at bøkene ikke forsvinner ut av bibliotekenes digitale samlinger. Utlånet for de fleste titler vil etter fem år i biblioteket være synkende, og antallet lisenser vil kunne reduseres. At det etter fem år finnes en viss tilgang til alle innkjøpte titler, også digitalt, opplever vi imidlertid som sentralt. En forlenging av lisensperioden krever økt betaling til forfattere/oversettere og forlag. For 2019 søker Kulturrådet derfor om midler til å forlenge varigheten av e-boklisenser under innkjøpsordningene.

Gjesteoppholdsstøtte for arenaer: etablere fast ordning

Forsøksordningen har siden 2014 bidratt til å gi kunst- og kulturarenaer mulighet til å invitere kuratorer, programskapere, frittstående arrangører eller kunstnere til samarbeid om programutvikling og kunstproduksjon. Evalueringen *På Besøk* (2017) vurderer ordningen til å være et viktig virkemiddel for å utvikle vitale kunst- og kulturarenaer. Ordningen har et potensiale til å nå enda bredere ut, det er ønskelig å involvere flere arenaer på musikkfeltet, flere offentlig driftede kulturhus og flere arenaer som

programmerer for barn og unge. Gjesteoppholdsstøtten bør derfor etableres som en fast tilskuddsordning fra 2019, og det er behov for friske midler til ordningen.

Tverrfaglige tiltak: arenautvikling

Tverrfaglige/tverrkunstneriske arenaer er viktige supplement til de kommunale kulturhusene, de mer spesialiserte arrangørene, og de mer tidsavgrensede tilbudene, som festivaler, kulturdager o.l. Arenaene er ofte fleksible i sin innretning, og har gjerne både et lokalt nedslagsfelt og et nasjonalt og internasjonalt nettverk innenfor sitt område. De tilbyr et mangfoldig innhold som treffer en bred målgruppe. Arenaene har behov for flerårige rundsumtilskudd, som kan gi større forutsigbarhet og utvikling av programmerings- og formidlingskompetanse. For å få til dette er det behov for økte rammer.

V. Øvrige budsjettinnspill

I tillegg til ovenstående budsjettprioriteringer som gjelder kulturfondets rammer ønsker Kulturrådet å fremme enkelte andre momenter av betydning for Kulturdepartementets budsjett- og planarbeid.

V.1 Avvikling av hovedregelen

Med henvisning til eget vedlegg anbefales det at hovedregelen, som sier at institusjoner med fast årlig tilskudd over statsbudsjettet «ikke innvilges tilskudd fra Norsk kulturfond», oppheves fra 2019. Ansvar for å vurdere hvorvidt statsstøttede institusjoner skal få prosjekttilskudd fra kulturfondet anbefales lagt til Kulturrådet som en skjønnsvurdering.

V.2 Rådets fordelingsbudsjett til grunn for Statsbudsjettet – en teknikalitet

Etter at rådet i senere år har fått fullmakt til å flytte midler mellom budsjettkapitlene er det gjort en rekke flyttinger av både enkelttiltak mellom ordninger og budsjettammer mellom fagområdene. Flyttingene kommer til syne i rådets årlige fordelingsbudsjett. I St.prp. 1 er imidlertid rådets endringer ikke hensyntatt, slik at rådet hvert år må gjøre de samme flyttingene på nytt. Rammene som brukes politisk for å peke på prosentvise økninger i hvert nytt budsjett blir feilaktig fordi midlene ikke på lang tid er disponert etter den fordelingen som fremlegges i budsjettproposisjonene. Det anmodes om at rådets fordelingsbudsjett for foregående år heretter legges til grunn når ny budsjettproposisjon fremmes. Se eget vedlegg for fordeling for 2018.

V.3 Sikring av arkiv og kompetansesenter/-nettverk for videokunst

Kulturrådet anbefaler at det settes av rammer til en varig organisering av et nasjonalt videokunstarkiv. Kulturrådet igangsatte et treårig pilotprosjekt for arkivering og bevaring av videokunst høsten 2012. Pilotprosjektet, som ble avsluttet i 2015, resulterte i et bredt referansearkiv, en database med registrerte og digitaliserte videoer av nærmere 500 kunstnere og kunstnergrupper, og en rapport med anbefaling for fremtidig organisering og drift. Med utgangspunkt i sluttrapporten anmoder Kulturrådet om at en varig organisering av arkivet sikres gjennom et samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og en eksisterende kunstfaglig institusjon. Finansieringsbehovet er beregnet til ca. 2,5 mill. kroner.

V.4 Styrking av samiske kunst- og kulturinstitusjoner

Rådet ønsker overfor Kulturdepartementet å peke på viktigheten av framdrift når det gjelder bevilgninger til samiske institusjoner. Bærekraftige og faglig sterke kulturaktører er en nødvendig forutsetning for å sikre bred formidling av samisk språk, kunst og kultur på nasjonalt plan, og for at samarbeid mellom samiske og norske kulturaktører kan foregå på en likeverdig måte. Rådet rettet i årskonferansen 2017

søkelyset mot samisk kunst og kultur. Vi vil framover ha et kritisk blikk på egen forvaltning, for å sikre at samisk kunst- og kulturaktivitet fanges opp og inkluderes som en naturlig del av nasjonens kulturliv, og at Kulturrådet har tilstrekkelig relevant vurderingskompetanse i den sammenheng. På konferansen kom det fram at sentrale samiske kunst- og kulturinstitusjoner synes å ligge etter når det gjelder rammebetingelser og infrastruktur. Muligheten til å gjøre noe med dette ligger utenfor rådets myndighet.

V.5 Kunst og kultur for barn og unge – behov for avklaringer

Kulturrådet ser behov for en ansvarsavklaring mellom aktørene som arbeider med kunst og kultur for, av og med barn og unge, og for å beskrive hvordan de ulike nasjonale kulturaktørene, de profesjonelle kunstnerne, skoleverket og Den kulturelle skolesekken kan samarbeide best mulig. Kulturtankens nye mandat og forvaltning har skapt en forskyving av samhandlingen mellom aktørene innen produksjon av profesjonell kunst rettet mot barn, og det vil framover være viktig å avklare ansvaret for finansiering av nye produksjoner rettet mot DKS. Når det gjelder den aller yngste målgruppen viser Kulturrådets erfaringer og evaluering av Kunstløftet utfordringer når det gjelder kvaliteten på kunst for barnehagebarn (0-6 år). Kulturrådet ser behov for en nasjonal formidlingsordning for barnehagene, som kan stimulere til flere og bedre produksjoner for denne målgruppen.

På bakgrunn av dette ser Kulturrådet positivt på at regjeringen har varslet en egen stortingsmelding om barne- og ungdomskultur, samt igangsetting av et arbeid for å vurdere forbedringer av kulturtilbudet for barnehagebarn. Kulturrådet anmoder om å bli involvert i arbeidet.

V.6 Kunstnernes rammebetingelser

Det er viktig at kulturpolitikken legger til rette for at kunstnerne kan være modige og mobile, og ha frihet til å uttrykke seg og skape. Kunstnerøkonomien påvirkes av kulturfondets rammer, men også andre kulturpolitiske virkemidler, så som kunstnerstipendene og beskyttelsen av inntekter av eget arbeid gjennom rettighetsforvaltningen. Kulturrådet stiller seg positive til regjeringens varslede nye kunstmelding. Vi anmoder om at arbeidet for å sikre en god utvikling i kunstnerøkonomien ikke avventer til meldingen er ferdig, men at de økonomiske rammene til de frie kunstnerne løftes også i 2019. Kulturrådet minner videre om vårt høringssvar til ny åndsverklov, og ber om at rådets kunstnerperspektiver tas med i det videre arbeidet med loven.

VI. Omtale av pågående arbeid og aktuelle spørsmål

Kulturrådet har de siste årene arbeidet med å gjennomgå støtteordningene med formål å redusere antall ordninger der det er hensiktsmessig og å ha så tydelige retningslinjer som mulig. Kulturrådet vil understreke at det ikke finnes lettvinde sammenhenger i forholdet mellom mange versus få ordninger eller spissede versus åpne kriterier, men at det arbeides kontinuerlig med å ha et sett støtteordninger som er mest mulig relevante for feltets behov og utvikling, og som i minst mulig grad gir unødig arbeid for søkere og forvaltning.

Eksterne evalueringer levert siste år legger grunnlag for justeringer av ordninger framover. Flere vil leveres i løpet av 2018, blant dem kan nevnes evalueringer av scenekunsts basisfinansieringsordning og støtteordning for fri scenekunst, innkjøpsordningene på litteratur og flere arrangørstøtteordninger. Kulturrådet vil også sette i gang en gjennomgang av driftsstøtten, etter fire års virketid.

I 2016 la Kulturrådet om egen forvaltning av tilskudd til kunst og kultur for og med barn og unge. Fra å ha hatt en egen øremerket avsetning ble midler og ansvar spredt ut på hvert fagområde. Kulturrådet følger effekten av omleggingen tett for å sikre at rådets ambisjon om å satse på barn og unge realiseres. En gjennomgang/evaluering av omleggingen planlegges gjennomført i løpet av 2019.

Kulturrådet har de senere år initiert flere større kunnskapssatsninger, så som *Kunst og makt*, *Litteratur i en digital tid* og *Kunst, kultur og kvalitet*. Flere nye forskningsprogrammer er under arbeid, som *Kunst og kultur og barn og unge*, *Kunst, kultur og digitalisering*, samt et forprosjekt på kulturvernfeltet. Arbeidet med utvikling og produksjon av omsetningsstatistikk innenfor ulike kunstområder (bransjestatistikk) vil bli videreført og inkluderer nå musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst. Vi ser at Kulturrådets rapporter og tallmateriale refereres til og brukes både i den offentlige debatten og i utdanningene, og som grunnlag for politikkutforming og videre forskning.

Vedlegg:

1. Budsjettskjema
2. Notat om hovedregelen
3. Rådets fordelingsbudsjett 2018